

Priebežná informácia o aktuálnom stave prípravy programového obdobia 2014-2020

Operačné programy:

- 1. INTEGROVANÝ REGIONÁLNY OPERAČNÝ PROGRAM**
- 2. OPERAČNÝ PROGRAM KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**
- 3. OPERAČNÝ PROGRAM INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA**
- 4. OPERAČNÝ PROGRAM EFEKTÍVNA VEREJNÁ SPRÁVA**
- 5. OPERAČNÝ PROGRAM VÝSKUM A INOVÁCIE**
- 6. OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE**
- 7. PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA**
- 8. PROGRAMY CEZHRANIČNEJ SPOLUPRÁCE**

1. INTEGROVANÝ REGIONÁLNY OPERAČNÝ PROGRAM

Financovanie: **ERDF, ESF**

Implementácia prostredníctvom: **integrované územné stratégie, CLLD, TURM**

Prioritná os 1 – Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

- 1) Podpora regionálnej infraštruktúry - cesty II. a III. triedy (ak správcom komunikácií je mesto – Bratislava, Košice)*
 - aktivity zamerané na zmiernenie dopadov negatívnych vplyvov z dopravy na životné prostredie a obyvateľov prejazdnych úsekov ciest cez mestá a obce (napr. budovanie protihlukových opatrení, účinných systémov odvodnenia a pod.).
- 2) Podpora integrovaných dopravných systémom/mestská cyklo doprava*
 - spracovanie strategických dokumentov a územnoplánovacích podkladov (generely dopravy, plány dopravnej obsluhy);
 - obnova a budovanie vyhradených jazdných pruhov pre verejnú osobnú dopravu;
 - náhrada autobusov mestskej hromadnej dopravy alebo prímestskej autobusovej dopravy na dieselový pohon vysokoekologickými autobusmi, napr. plynovými autobusmi, hybridnými autobusmi alebo elektrobusesmi, spolu s budovaním zodpovedajúcej zásobovacej infraštruktúry (napr. plniacich staníc plynu, nabíjacich staníc) vrátane nákupu nízkopodlažných/low-entry nízkoemisných autobusov/elektrobusesov;
 - inštalácia PM (a NOX) filtrov do existujúcich autobusov regionálnej dopravy;
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba prestupných terminálov, rekonštrukcia, modernizácia a výstavba zastávok autobusov;
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba obrátisk;
 - rekonštrukcia, modernizácia a výstavba záchytných parkovísk Park & Ride (P+R), Kiss & Ride (K+R), Bike & Ride (B+R) ;
 - zavádzanie opatrení preferencie verejnej osobnej dopravy na križovatkách;

- modernizácia existujúcich a zavádzanie nových integrovaných dopravných systémov - technická podpora softvérového zabezpečenia (napr. tarifné a informačné systémy, dispečerské systémy) ako aj hardvérového vybavenia (označovače lístkov, predajné automaty, a pod.);
- zavádzanie doplnkových služieb verejnej osobnej dopravy (napr. preprava bicyklov, lyží, internetové pripojenie a pod.);
- komunikácie - obnova a rekonštrukcia už existujúcich cyklistických komunikácií, budovanie nových cyklistických komunikácií, cyklokoridorov na existujúcich mestských komunikáciách,
- doplnková infraštruktúra;
- budovanie prvkov upokojujúcej dopravy (pešie zóny, shared space , vylúčenie dopravy z ulíc okrem mestskej hromadnej dopravy a cyklistov, a pod.);
- zvyšovanie bezpečnosti zraniteľných účastníkov cestnej premávky, odstraňovanie úzkych miest v pešej doprave, odstraňovanie bariér pri prestupovaní, a pod.

Vyjadrenie EK k Prioritnej osi I

- *COM pripomenula, že jasnou prioritou pri podpore dopravnej infraštruktúry je core network TEN-T a priority, ktoré budú stanovené v národnom masterplane. Je možné doplnkovo podporiť aj napojenia sekundárnych a terciárnych uzlov na TEN-T sieť resp. na priemyselné zóny. V tomto prípade je však nevyhnutné zabezpečiť silnú objektívnu prioritizáciu, keďže je jasné, že na pokrytie potrieb nie je dostatok zdrojov. Stanovenie prioritných úsekov ciest by malo opäť vychádzať zo zamerania na tvorbu pracovných miest a konkurencieschopnosť znevýhodnených regiónov (t.j. najmä tých, ktoré sú vzdialené od TEN-T siete). COM uviedla, že prioritou sú cesty 2. triedy, ktoré plnia úlohy ciest vyššej kategórie.*
- *COM zdôraznila, že podpora regionálnych ciest má silný územný kontext a každý región má iné potreby. Očakáva, že regióny a mestá definujú priority a výsledky, ktoré od podpory konkrétnych úsekov ciest očakávajú v širšom kontexte rozvoja regiónu.*
- *Aby bolo možné financovať regionálne cesty, z pohľadu COM je nevyhnutné (okrem vyššie uvedenej prioritizácie) splniť 2 podmienky: preukázať komplementaritu s národným masterplanom a preukázať stabilné investičné prostredie v zmysle dlhodobej (najmä finančnej) udržateľnosti podporenej infraštruktúry (t.j. VÚC musia preukázať, že na zvolené prioritné úseky ciest budú neustále mať k dispozícii finančné zdroje na potrebné opravy a údržbu). COM v tejto súvislosti považuje za potrebné zorganizovanie spoločného stretnutia k dopravnej infraštruktúre (OP II, IROP).*
- *COM bude trvať na tom, aby celková národná alokácia na podporu dopravnej infraštruktúry bola primerane kompenzovaná podporou udržateľnej dopravy (železnice a verejná doprava).*
- *nepovažuje podporu regionálnej autobusovej dopravy a cyklotrás za oblasti, ktoré by mali byť financované z fondov EÚ. SK spresnilo, že by malo ísť o podporu alternatívnej dopravy s príspevkom k plneniu environmentálnych cieľov Stratégie EÚ 2020.*
- *Podpora lokálnych (obecných) ciest nie je prijateľná z ERDF a DG AGRI nepreferuje ich podporu ani z EAFRD (len vo výnimočných a dobre zdôvodnených prípadoch).*

Prioritná os 2 – Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

1) Deinštitucionalizácia

- tvorba transformačných plánov vrátane vypracovania nákladovo efektívnych plánov pre budúce využitie opustených zariadení inštitucionálnej starostlivosti
- rekonštrukcia a modernizácia vhodných stavebných objektov existujúcich zariadení tak, aby sa vytvorili priestorové podmienky pre poskytovanie a zabezpečenie komunitnej starostlivosti v súlade s princípmi deinštitucionalizácie
- rekonštrukcia (vrátane rozširovania) a modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení, ktoré už poskytujú a zabezpečujú služby na komunitnej báze
- zriaďovanie a výstavba nových stavebných objektov zariadení sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti vrátane tých, ktoré poskytujú inovatívne formy komunitnej starostlivosti
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia zariadení na zosúladenie pracovného a súkromného života
- investovanie do materiálno-technického vybavenia zariadení

2) Podpora vzdelávania (predškolské zariadenia, základné školy, stredné odborné školstvo)

Predškolské zariadenia:

- rozširovanie kapacít existujúcich objektov materských škôl prístavbou, nadstavbou, rekonštrukciou, zmenou dispozície objektov, vrátane zvyšovania energetickej hospodárnosti budov, s cieľom znížiť obsadenosť tried s prekročenou kapacitou;
- rozširovanie kapacít materských škôl výstavbou nových objektov, dokončením rozostavaných objektov, rekonštrukciou nevyužívaných objektov materských škôl, vrátane zvyšovania energetickej hospodárnosti budov, s cieľom navýšiť celkovú kapacitu materských škôl;
- stavebno-technické úpravy a modernizácia materiálno-technického vybavenia materských škôl pre potreby žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (bezbariérový prístup, rehabilitačné, kompenzačné pomôcky a pod.);
- obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenie objektov nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby.

Základné školy:

- modernizácia a vybavenie základných škôl na výučbu slovenského jazyku a cudzích jazykov, vrátane slovenského jazyka pre cudzincov a osoby vyrastajúce v inom jazykovom prostredí,
- stavebno-technické úpravy a obstaranie vybavenia základných škôl pre integrovanú výučbu pre potreby žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (bezbariérový prístup, rehabilitačné, kompenzačné pomôcky, a pod.),
- nutné stavebno-technické úpravy vrátane prvkov energetickej efektívnosti a obstaranie vybavenie technických miestností, laboratórií pre prírodovedné účely, IKT učební,
- úprava a vybavenie školských pozemkov pre environmentálnu výchovu,
- obstaranie vybavenia učební v oblasti praktického vyučovania v súlade s platnými normatívmi priestorovej, materiálnej a prístrojovej vybavenosti (vybavenosť

učebnými pomôckami ako je materiál na výučbu, ručné náradie, stroje, prístroje, laboratórne pomôcky a pod.),

- obstaranie technického vybavenia na podporu čitateľskej gramotnosti v školách (kníhnice, multimédia, nábytok, vrátane IKT vybavenia),
- nutné stavebné úpravy vrátane prvkov energetickej efektívnosti.

Stredné odborné školstvo:

- obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektov nevyhnutne súvisiaceho s účelom využitia stavby, vrátane IKT vybavenia;
- modernizácia vybavenia učebni v oblasti praktického vyučovania v súlade s platnými normatívmi priestorovej, materiálnej a prístrojovej vybavenosti (vybavenosť učebnými pomôckami ako je materiál na výučbu, ručné náradie, stroje, prístroje, laboratórne pomôcky a pod.);
- modernizácia materiálno-technického vybavenia;
- modernizácia vybavenia zariadení poskytujúcich praktickú časť odborného vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania vrátane nutných stavebných úprav a vrátane prvkov zlepšovania energetickej efektívnosti budov;
- realizácia prvkov inkluzívneho vzdelávania;
- vytvorenie podnikateľského inkubátora prístavbou, nadstavbou, stavebnými úpravami alebo rekonštrukciou vnútorných priestorov centier odborného vzdelávania a prípravy a nákup materiálno-technického vybavenia do podnikateľského inkubátora vrátane vybavenia vysokorýchlostným internetovým pripojením a IKT;
- modernizácia vybavenia internátov vrátane tepelno-izolačných vlastností.

Vyjadrenie EK k Prioritnej osi 2

V oblasti DI DG EMPL zdôraznilo, že nebude akceptovať podporu znižovania inštitúcií (scaling-down), podpora z fondov EÚ musí smerovať na poskytovanie komunitných služieb, a to aj v prípade zdravotne postihnutých klientov, ktorých nie je možné klientov umiestniť do rodín. SK argumentovalo, že proces DI v niektorých prípadoch vyžaduje prechodné fázy a realizáciu dlhodobého plánu premeny zariadenia, čo bude podporené aj v rámci OP LZ. Túto otázku bude potrebné vyjasniť.

- *COM navrhla zosúladiť znenie prioritnej osi s časťou k BSK.*
- *K oblasti DI COM tiež uviedla, že referenčný počet klientov v zariadení je 6, nie 18. Ako ďalší indikátor COM navrhla zaradiť počet celkovo deinštitucionalizovaných zariadení.*
- *COM navrhla doplniť odvolávky aj na OSN dohovor a národný akčný plán DI.*
- *V oblasti predškolských zariadení COM požaduje posilniť prepojenie na OP LZ. V sa IROP plánujú riešiť budovy, ktoré sú len nástrojom realizácie politiky. Všetky aktivity IROP musia byť v úplnom súlade s aktivitami OP LZ, ktorý rieši obsah (policy). Pod OP LZ zároveň spadá celá oblasť integrácie MRK.*
- *COM uviedla, že v návrhu IROP nie je zreteľná podpora predškolskej výchovy detí do 3 rokov. SK uviedlo, že táto je v IROP zahrnutá v rámci oblasti podpory sociálnych služieb, nakoľko zariadenia pre zosúladenie pracovného a súkromného života (jasle) sa považujú v zmysle slovenskej legislatívy za sociálne služby. COM navrhla ďalšie spresnenie textu a doplnenie analytických podkladov.*

- *K predškolským zariadeniam COM ďalej doplnila, že tieto aktivity sa budú výrazne líšiť medzi regiónmi, preto je potrebné doplniť regionálny aspekt.*
- *Vo vzťahu k využívaniu Atlasu rómskych komunít COM uviedla, že je potrebné vziať do úvahy aj iné znevýhodnené skupiny, nie len MRK.*
- *V oblasti základných škôl COM pripustila podporu špeciálneho vybavenia učební, ktoré je potrebné pre vytváranie zručností a schopností (skills-related equipment) ako napríklad IKT, laboratóriá. COM vyzvala SK, aby špecifikovalo v programe o aké vybavenie pôjde a zdôraznila svoj ústupok v tejto oblasti. Okrem vyššie uvedeného je podpora základných škôl z fondov EÚ negatívnou prioritou. Prípadné intervencie súvisiace s energetickou efektívnosťou spadajú pod OP KŽP (deep renovation).*

Prioritná os 3 – Konkurencieschopné a atraktívne regióny pre podnikanie a zamestnanosť

- 1) *Podpora podnikateľských investícií v sektore drevospracujúceho a potravinárskeho priemyslu*
 - podpora aktivít (v súlade s opatrením 1.2. RIS 3 - Technologický upgrade pre štrukturálne zmeny v priemysle) zameraných na reštrukturalizáciu existujúcich výrobných kapacít s cieľom zavádzania inovácií a zvyšovania hospodárskeho rastu a tvorby nových pracovných miest v drevospracujúcom a potravinárskom priemysle,
 - malé stavebné úpravy, rekonštrukcia prevádzkových priestorov súvisiacich s inováciou, ktoré výhradne úzko súvisia so zabudovaním nových strojov, prístrojov a zariadení, výrobných postupov a technológie (do oprávnených aktivít nespádajú ako oprávnené náklady rekonštrukcie budov a výstavba nových priestorov),
 - príprava a budovanie systémov manažérstva kvality a externého predcertifikačného a certifikačného procesu súvisiaceho so zavádzaním systému manažérstva kvality v drevospracujúcom a potravinárskom sektore,
 - podpora odbytovej stratégie výrobcov realizovaná prostredníctvom národného projektu, v gescii organizácie riadenej MPRV SR, zameraná na vytvorenie a komplexnú podporu implementácie regionálnych značiek kvality v potravinárskom sektore.
- 2) *Podpora kultúrneho dedičstva a kultúrnej infraštruktúry*
 - Prístavba, nadstavba, stavebné úpravy, budovanie, rekonštrukcia stavieb, dokončenie rozostavaných stavieb, napojenie stavieb na inžinierske siete a debarierizácia kultúrnej pamiatky: rekonštrukcia obvodového plášťa, oprava strechy, výmena okien, reštaurátorské práce
 - Zvyšovanie energetickej hospodárnosti kultúrnych pamiatok,
 - Rekonštrukcia, úprava, oprava vnútorných priestorov: vytvorenie priestorov pre aktivity kultúrneho a kreatívneho priemyslu, prezentačných priestorov, výstavných priestorov, komunitných priestorov, klubových priestorov, zavedenie internetového vysokorychlostného pripojenia
 - Modernizácia a nákup materiálneho a technického vybavenia a stavebné úpravy vnútorných priestorov kultúrnej pamiatky pre účely vytvorenia multifunkčných priestorov, prezentačných priestorov, výstavných priestorov, komunitných priestorov, priestorov pre inovatívnu kultúrnu produkciu, kultúrny turizmus, a produkcia

inovatívnych výrobkov a služieb so zreteľom na miestne a regionálne kultúrne dedičstvo a tradície

- Úprava vonkajších priestorov kultúrnych pamiatok: úprava parkov, zelene, oprava chodníkov, vybudovanie mobiliáru, spevnenie plôch
- Zakladanie ekocentier, či multidisciplinárnych centier ktoré budú aktívne prispievať k ochrane a zveľačovaniu prírodného dedičstva regiónu
- Modernizácia a nákup materiálneho a technického vybavenia a stavebné úpravy vnútorných priestorov kultúrnej pamiatky pre účely vytvorenia ekocentier a multidisciplinárnych centier
- Priestory pre rozvoj miestnej a regionálnej kultúry, ktorý prispeje k eliminácii nedostatočného zabezpečenia kultúrnych a kreatívnych služieb a prístupu ku kultúre
- Budovanie miest na stretávanie a „laboratórií“ pre otvorené a na používateľa orientované inovácie a experimenty
- Experimentálny a kreatívny výskum
- Produkcia a spotreba inovatívnych výrobkov a služieb vrátane nových foriem turizmu
- Budovanie kapacity pre fungovanie partnerstiev a spolupráce (s VŠ, výskumnými pracoviskami, súkromným sektorom)
- Virtuálne kolaboratívne platformy (odborné), networking
- Vzdelávanie – nové zručnosti v oblasti digitálnych technológií s prepojením na kreativitu, výmena odborných skúseností, medzinárodná spolupráca, rezidenčné pobyty, špecifické umelecké vzdelávacie formáty
- Podpora a budovanie dopytu a zvyšovanie povedomia o KKP, rozvoj publika, návštevníkov (propagácia, osvetová činnosť, prezentácie, konferencie, kampane, networking)
- Využitie KKP pre účely zatraktívnenia urbánnych a vidieckych sídiel
- Vzdelávanie v oblasti štatistiky, financovania a ďalších špecifik KKP pre úradníkov

Vyjadrenie EK k Prioritnej osi 3

- *COM nevidí zdôvodnenie výberu podpory práve potravinárskeho a drevospracujúceho priemyslu. Tento výber nie je v súlade so Smart specialization stratégiou a ide o upadajúce odvetvia. SK argumentovalo, že podľa stratégie tieto odvetvia predstavujú perspektívnu oblasť špecializácie na zhodnocovanie domácej surovínovej základne. Jasnú dlhodobú skúsenosť COM sú, že podpora smerovaná do odvetví s vysokým potenciálom rastu je oveľa efektívnejšia. Nie je preukázané, že plánovaná podpora týchto odvetví v IROP prinesie nové pracovné miesta a rast. Prípadná podpora je možná skôr v rámci OP VaI.*
- *DG AGRI nerozumie, prečo SR plánuje podporovať tieto odvetvia aj v PRV aj v IROP. Podporuje síce plánovaný obsah podpory avšak vyjadrilo silnú preferenciu, aby podpora týchto oblastí bola umiestnená výlučne v PRV, ktorý poskytuje dostatok možností na podporu primárnej aj sekundárnej produkcie. DG REGIO doplnilo, že nedostatok zdrojov v PRV a nemožnosť podpory veľkých podnikov v žiadnom prípade nie sú argumenty pre podporu potravinárskeho a drevospracujúceho priemyslu z IROP. Ak je v PRV nedostatok zdrojov na túto oblasť, je to možné riešiť využitím finančných nástrojov. COM požiadala SR o prehodnotenie tohto nastavenia.*
- *Návrhy v oblasti podpory kultúrneho a prírodného dedičstva sú naďalej nedostatočne zdôvodnené a bez dostatočnej koncentrácie. COM preferuje zameranie na cestovný*

ruch a kreatívne prostredie s cieľom tvorby pracovných miest. Rekonštrukcia pamiatkových objektov nie je prioritou pre financovanie zo zdrojov EÚ. SR zašle COM analýzu potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu v SR, ktorú MK SR sfinalizuje do konca týždňa.

- *COM zároveň poukázala na možnú duplicitu tejto prioritnej osi s OP VaI, ktorý je prioritne zameraný na podporu SMEs a inovácií v SR (vrátane kreatívneho priemyslu), ako aj PRV. Je nevyhnutné vyriešiť túto duplicitu a definovať jasné logické deliace línie a synergie medzi OP VaI, PRV a IROP.*

Prioritná os č. 4 - Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

- 1) Zvýšenie energetickej efektívnosti budov na bývanie*
 - zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií,
 - modernizácia vykurovacích/klimatizačných systémov, systémov prípravy teplej vody, osvetlenia, výťahov za účelom zníženia spotreby energie,
 - inštalácia systémov merania a riadenia.
- 2) Zlepšenie podmienok pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a efektívna likvidácia odpadových vôd*
 - budovanie nových zdrojov podzemných vôd,
 - rekonštrukcia existujúcich zdrojov podzemných vôd,
 - rekonštrukcia prívodov vody, vodovodných sietí a zariadení v obciach,
 - rekonštrukcia stokovej siete a zariadení v obciach,
 - budovanie verejných vodovodov, okrem prípadov ich súbežnej výstavby s výstavbou verejnej kanalizácie podľa aktualizovaného Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS.
- 3) Zníženie znečisťovania ovzdušia emisiami*
 - nákup čistiacej techniky (postrekové cisterny, čistiace vozy) pozemných komunikácií (diaľnic, rýchlostných komunikácií, ciest 1., 2. a 3. triedy a miestnych komunikácií);
 - zazelenanie miest (výsadba a regenerácia izolačnej zelene oddeľujúcej obytnú zástavbu od priemyselných stavieb, komerčných areálov alebo frekventovaných dopravných koridorov);
 - budovanie záchytných parkovísk tam, kde sa zavedú pešie zóny.
- 4) Budovanie prvkov zelenej infraštruktúry a regenerácia brownfieldov*
 - prirodzené krajinné prvky ako napr. malé vodné toky, ostrovčeky lesa, živé ploty, ktoré môžu slúžiť ako ekokoridory, alebo nášľapné kamene pre voľne žijúce organizmy;
 - mestské prvky napr. zelené parky, zelené steny a zelené strechy, ktoré biodiverzite poskytujú prostredie a ekosystémom umožňujú fungovanie a poskytovanie služieb prepojením mestských, prímestských a vidieckych oblastí;
 - aktivity v oblasti dopravnej infraštruktúry: zelené koridory pozdĺž cyklotrás (aleje, živé ploty, remízky) v súvislosti s podporou biodiverzity, zelené steny na protihlukových stenách;
 - v regiónoch so zvyšujúcim sa úhrnom zrážok a obdobiami dažďa zavedenie osobitných zberných systémov na odpadovú a dažďovú vodu;

- multifunkčné zóny, kde sa preferuje využívanie krajiny, ktoré pomáha zachovať alebo obnoviť zdravé ekosystémy s vysokou biodiverzitou, pred inými nezlučiteľnými aktivitami;
- rekonštrukcia objektov na ich nové využitie, ktoré má charakter verejných služieb, alebo služieb pre občanov (občianskej infraštruktúry, vytváranie podmienok pre podporu obecného podnikania, multifunkčných verejných zariadení, administratívnych objektov, v ktorých sa vykonávajú činnosti spojené s výkonom verejnej správy a verejných služieb);
- revitalizácia zanedbaných areálov a priestranstiev a vytváranie kompaktnej mestskej štruktúry s prvkami verejnej zelene, izolačnej zelene.

Vyjadrenie EK k Prioritnej osi 4

- COM privítala zaradenie podpory týchto aktivít (najmä čo sa týka pitnej vody), je však potrebné oveľa jasnejšie definovať synergie a deliace línie s OP KŽP. V niektorých oblastiach je potrebné dopracovať aj analýzu.

Pozn.: Prioritné osi 1 – 4 sú určené pre celé Slovensko mimo Bratislavského kraja

Prioritná os 5 – Bratislavský kraj

- 1) Podpora celoživotného vzdelávania, centier odborného vzdelávania, transformácia stredných odborných škôl na centrá odborného vzdelávania
- 2) Rozvoj duálneho systému odborného vzdelávania a prípravy prostredníctvom stimulov pre zamestnávateľov participujúcich na odbornej príprave žiakov stredných škôl
- 3) Podpora zariadení služieb starostlivosti o deti, najmä materských škôl.
- 4) Deinštitucionalizácia
- 5) podpora regionálnej mobility – cesty II. a III. triedy
- 6) Podpora integrovaných dopravných systémov
- 7) Podpora kultúrneho a prírodného dedičstva podporou kultúrneho a kreatívneho priemyslu
- 8) podpora mestského prostredia, regenerácia opustených priemyselných lokalít

2. OPERAČNÝ PROGRAM KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Financovanie: **EFRR, KF**

Implementácia prostredníctvom: **Dopytovo orientované projekty**

Mestá a obce sú oprávnenými žiadateľmi v nasledovných aktivitách:

Prioritná os 1: Využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry

1. Investície do sektora odpadu a vodného hospodárstva

- Recyklácia a zhodnocovanie nebezpečných a nie nebezpečných odpadov, výstavba a rekonštrukcia zariadení na triedený zber komunálnych odpadov
- Dobudovanie verejných kanalizácií a čistiarní odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 EO
- Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v chránených územiach (vzťahuje sa na aglomerácie pod 2000 EO, ktoré zasahujú do chránených vodohospodárskych oblastí.)
- Zabezpečenie zásobovania bezpečnou pitnou vodou z verejných vodovodov

2. Ochrana biologickej diverzity a pôdy, Natura 2000, zelené infraštruktúry

- Dobudovanie a starostlivosť o sústavu Natura 2000 + ďalšie chránené územia a druhy
- Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov a budovanie zelenej infraštruktúry, eliminácia nepôvodných invázných druhov
- budovanie infraštruktúry s cieľom propagácie a využívania chránených území

3. Zlepšenie mestského prostredia, regenerácia opustených priemyselných lokalít a zníženie znečistenia ovzdušia

- Inštalácia technologických zariadení zlepšenie kvality ovzdušia. (Inštalovanie a modernizácia technológií, náhrada zastaraných spaľovacích zariadení a lokálnych kúrenísk)
- Projekty na znižovanie emisií z dopravy (náhrada verejnej mestskej a prímestskej autobusovej dopravy na naftu autobusmi na plyn, hybridnými autobusmi alebo elektrobusesmi.)
- Skvalitňovanie monitorovania ovzdušia

Prioritná os 2: Adaptácia na zmeny klímy, ochrana pred povodňami a riešenie súvisiacich rizík

1. Ochrana pred povodňami

- Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami mimo vodných tokov – príprava a realizácia vodozádržných prvkov v krajine, protierózne opatrenia
- Prieskum a sanácia havarijných zosuvov
- Rekultivácia uzavretých úložísk a opustených úložísk ťažobného odpadu

2. Zvládanie katastrof

- Prispôsobenie systému CO a záchranných zložiek pri katastrofách aktuálnym hrozbám
- Podpora dobrovoľných záchranných zborov a kapacít miest, obcí a miestnych spoločenstiev na pre ochranu pred katastrofami
- Posilnenie informovanosť verejnosti, zapojenie komunit, dobrovoľníkov a občianskej spoločnosti do riešenia krízových situácií a do obnovy a rekonštrukcie po katastrofách
- Mechanizmy ochrany pre zraniteľné skupiny obyvateľov postihnuté katastrofou
- Podpora pripravenosti miest, obcí, vlastníkov (správcov alebo nájomcov) nehnuteľností na obnovu a rekonštrukciu po katastrofách

Prioritná os 3: Energeticky efektívnejšie nízkouhlíkové hospodárstvo

1. Energetická efektívnosť a využitie energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania

- komplexná obnova budov verejnej správy (štátnej správy a územnej samosprávy), budov na bývanie a modernizácia technických zariadení budov:

2. Nízkouhlíkové stratégie pre všetky typy území, zvlášť mestských oblastí, vrátane podpory mestskej mobility

- Aktualizácia a implementácia koncepcií rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky.
- Vypracovanie plánov udržateľnej energie a znižovania emisií skleníkových plynov.
- Zavádzanie systémov energetického manažérstva vrátane energetických auditov a environmentálneho manažérstva.
- Rozvoj energetických služieb na regionálnej a miestnej úrovni.

3. OPERAČNÝ PROGRAM INTEGROVANÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Financovanie prostredníctvom: **EFRR, KF**

Prioritná os 1: Železničná infraštruktúra

- modernizácia tratí v rámci paneurópskych koridorov,
- zvyšovanie traťových rýchlostí na 160 km/h (kde je to možné),
- rozvoj železničných tratí mimo siete TEN-T, na ktorých existujú vysoké prepravné záťaže, resp. majú potenciál na budúce zvýšenie,
- výstavba terminálov intermodálnej prepravy

Prioritná os 2: Cestná infraštruktúra (TEN-T)

- výstavba diaľnic (TEN-T),
- výstavba rýchlostných ciest, diaľničných privádzačov,
- budovanie inteligentných dopravných systémov,
- výstavba ekoduktov na existujúcich diaľniciach a rýchlostných cestách,
- projektová príprava.

Prioritná os 3: Verejná osobná doprava

- výstavba a modernizácia infraštruktúry pre IDS,
- obnova mobilných prostriedkov mestskej hromadnej dopravy (dráhová doprava: nákup električiek a trolejbusov),
- obnova mobilných prostriedkov zabezpečujúcich železničnú osobnú prímestskú a regionálnu dopravu,
- rekonštrukcia električkových tratí v BA a KE,
- výstavba (rozširovanie) trolejbusových liniek, prestupných terminálov osobnej dopravy,
- výstavba záchytných parkovísk s väzbou na verejnú hromadnú dopravu.

Prioritná os 4: Letisková infraštruktúra

- výstavba a rekonštrukcia vzletových, pristávacích a rolovacích dráh,
- výstavba obslužných komunikácií, hangárov nákladnej dopravy,
- zabezpečenie bezpečnosti letísk,
- projektová príprava.

Prioritná os 5: Cestná infraštruktúra

- rozvoj diaľnic,
- rozvoj rýchlostných ciest a ciest 1. triedy,
- budovanie obchvatov,
- odstraňovanie kritických miest,
- budovanie inteligentných dopravných systémov,
- projektová príprava.

Prioritná os 6: Infraštruktúra vodnej dopravy

- údržba a rekonštrukcia Dunajskej vodnej cesty a realizácia obchodnej plavby na Vážskej vodnej ceste,
- rekonštrukcie a opravy plavebných objektov a zariadení pre vodnú dopravu,
- budovanie infraštruktúry pre športovú a rekreačnú plavbu v SR,
- projektová príprava

Prioritná os 7: Informatizácia spoločnosti

1. Investičná priorita 2a) Služby občanom a podnikateľom

- elektronické služby verejnej správy (štátnej správy a samosprávy), vrátane elektronických služieb zdravotníctva, elektronických služieb školstva, elektronických služieb kultúry, atď.

2. Investičná priorita: 2b) Efektívna verejná správa

- informatizácia samosprávy.

4. OPERAČNÝ PROGRAM EFEKTÍVNA VEREJNÁ SPRÁVA

Financovanie: **EFRR, KF, ESF**

- aktivity zamerané na vytvorenie podmienok pre poskytovanie kvalitných a dostupných verejných služieb v každej fáze života (podnikania) prijímateľov;
- aktivity zamerané na modernú, odbornú, efektívnu, spoľahlivú, nekorupčnú a transparentnú verejnú správu.

Pozn.: Z predmetného OP nie je takmer vôbec zrejmé, aké konkrétne aktivity budú môcť mestá a obce čerpať. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné rokovať s MV SR a definovať požiadavky samosprávy v rámci uvedeného operačného programu.

*Prierez aktivít uvádzame v **grafickej prílohe** (v závere).*

5. OPERAČNÝ PROGRAM VÝSKUM A INOVÁCIE

Financovanie: **EFRR a ESF**

- rozšírenie výskumnej a inovačnej infraštruktúry a budovanie výskumných personálnych a technických kapacít akademickej a podnikateľskej sféry (všetky typy podnikov, vrátane veľkých firiem a nadnárodných korporácií s cieľom pritiahnúť na Slovensko nadnárodný výskum),

- komerčné aktivity podnikateľského sektora – vývojové kapacity, prototypové dielne, štvrťprevádzkové linky, ako aj technologický upgrade podnikateľského sektora, pernos know – how, finančné nástroje na podporu podnikania, podnikateľské inkubátory, poradenské a expertné služby

6. OPERAČNÝ PROGRAM ĽUDSKÉ ZDROJE

Financovanie: **EFRR, ESF**

Prioritná os 1: Zamestnanosť

- prístup k zamestnaniu predovšetkým dlhodobo nezamestnaných, starších ľudí a žien prostredníctvom miestnych iniciatív a pracovnej mobility,
- integrácia mladých ľudí na trhu práce,
- podpora zamestnanosti žien a rodová rovnosť,
- riešenie starostlivosti o deti – jasle, materské školy, opatrovatel'ky a opatrovatel'ské služby pre seniorov a pod.),
- tvorba pracovných miest,
- programy vzdelávania v malých a stredných podnikoch.

Prioritná os 2: Sociálne začlenenie

- programy pre ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením,
- podpora prechodu z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú,
- zlepšenie prístupu k bývaniu pre ľudí ohrozených chudobou,
- zlepšenie prístupu k zdravotnej starostlivosti a sociálnym službám,
- pomoc sociálnym podnikom a programy pre starších a zdravotne znevýhodnených.

Prioritná os 3 – Sociálne začlenenie – investície

- budovanie a modernizácia nemocničnej infraštruktúry,
- modernizácia prístrojového vybavenia,
- budovanie ambulancií,
- deinštitucionalizáciu zariadení sociálnych služieb a zariadení náhradnej starostlivosti,
- výstavba nájomných a sociálnych bytov

Prioritná os 4 – Vzdelávanie

- zlepšenie kvality predškolského, základného, sekundárneho a terciárneho vzdelávania (systémové kroky v oblasti obsahu vzdelávania, štandardov kvality),
- celoživotné vzdelávanie o odborná príprava
- vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve a práci s mládežou (poradenské centrá, transformácia centier voľného času na centrá mládeže, dobrovoľnícka služba a i.)

Prioritná os 5 – Sociálna inklúzia marginalizovaných rómskych komún

- zlepšenie prístupu ku vzdelávaniu (vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve), pracovným príležitostiam (dôraz na odbornú prípravu a SZČ), zdravotnej starostlivosti vrátane prevencie a osvetly.

Prioritná os 6 - Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit

- investície ako budovanie zdrojov pitnej vody,
- svojpomocná výstavba bytov,
- výstavba a rekonštrukcia jaslí a škôl,
- budovanie komunitných centier a staníc osobnej hygieny,
- výstavba a rekonštrukcia sociálnych a obecných podnikov ako aj priestorov pre podnikateľské inkubátory.

7. PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA

LEADER

- podpora diverzifikácie poľnohospodárskej aj nepoľnohospodárskej výroby na farmách a v poľnohospodárskych podnikoch
- dobudovanie chýbajúcej infraštruktúry alebo jej obnovenie (širokopásmový internet, komunikácie, kanály, vodovody a pod.),
- obnova a sprístupnenie bytového fondu s možnosťou výhodného prenájmu nevyužívanej pôdy mladým,
- budovanie kapacít v rámci nástroja „start up-kit“ pre LEADER,
- podpora operácií v rámci stratégie miestneho rozvoja,
- vykonávanie projektov spolupráce,
- chod miestnej akčnej skupiny (MAS) a animácie stratégie miestneho rozvoja na základe nasledovných navrhovaných činností:
 1. prevádzková činnosť MAS;
 2. administratívna činnosť MAS: vyhlásenie výzvy, príjem žiadostí, administratívna kontrola žiadostí a príloh, hodnotenie projektov podľa kritérií, výber projektov a ich schválenie, kontrola realizácie projektov, vedenie zložiek projektov a uchovávanie dokladov – archivácia, aktualizácia stratégie vrátane štúdií a analýz dotknutej oblasti/časti stratégie a územia;
 3. zber informácií pre monitoring a hodnotenie – priebežné monitorovanie napĺňania cieľov a dosahovania výsledkov;
 4. publicita a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie;
 5. semináre, školenia, konferencie, workshopy pre členov MAS zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie a s tým spojených prác;
 6. vzdelávanie zamestnancov (školenia konferencie, semináre, workshop a pod.), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie miestneho rozvoja;

7. vypracovanie integrovanej stratégie rozvoja územia;
8. sieťovanie.

Základné služby pre obyvateľov a obnova dedín na vidieku

a) Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov.

- v prípade malých obcí vybudovanie kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd, u ostatných obcí napojenie časti obce na existujúce kanalizácie, vodovody a čistiarne odpadových vôd.
- výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, chodníkov a záchytných parkovísk – za predpokladu, že prispievajú k ekonomickému rozvoju, verejnému záujmu, k rozvoju cestovného ruchu a bezpečnosti obyvateľov napr. prístup k rekreačnej zóne, ku kultúrnej pamiatke, novej obytnej zóne atď.
- výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov,
- prehĺbovanie existujúcich obecných studní za predpokladu využitia vody na obecných priestranstvách, v budovách, ktoré sú v správe obce do 2 km od studne a zriadenie verejnej prípojky v obci
- využitie obnoviteľných zdrojov energie – zriaďovanie kotolní a príslušných rozvodov pre budovy v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, napr. vykurovanie obecného úradu, nájomných bytov, projekty smerujúce k zvyšovaniu energetickej efektívnosti budov (napr. zatepl'ovanie, výmena okien, regulácia vykurovacej sústavy)

b) Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

- verejné priestranstvá, parky, amfiteátre, tržnice, športoviská, autobusové zástavky, vyhliadkové veže.
- zriadenie predajného priestoru za účelom vytvorenia podmienok pre zvýšenie ekonomického rozvoja na predaj tovarov v nevyužitých objektoch obce (oprávnené náklady na rekonštrukciu, modernizáciu, interiérové vybavenie, prevádzkové náklady po dobu realizácie projektu), zriadenie obecného obchodu, sociálneho obchodu.
- zriadenie kultúrno – spoločenských miestností na rozvoj potenciálu vidieckeho obyvateľstva v nevyužitých objektoch vo vlastníctve obce, rekonštrukcia existujúcich kultúrnych domov v obci.
- investície spojené s odstraňovaním divokých skládok v katastri obcí – náklady na zber odpadu, odvoz, triedenia a kompostovanie odpadu, personálne náklady.
- investície zamerané na premiestnenie činností a konverziu budov alebo iných zariadení umiestnených vo vnútri a v blízkosti vidieckych sídel s cieľom zvýšiť kvalitu života alebo environmentálnu výkonnosť takéhoto sídla - konverzia budov, ktoré stratili svoj význam na strediská spolkov, klubov, spoločenských organizácií, miestnosti pre mládež a seniorov, denné stacionáre pre seniorov.

- zriadenie nových, prístavba, prestavba, rekonštrukcia, modernizácia existujúcich domov smútku.

c) *Investície na rozvoj a marketing cestovného ruchu*

- investície, ktoré súvisia s udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním kultúrneho a prírodného dedičstva vidieckych oblastí - rekonštrukcia kultúrnych pamiatok s výnimkou pamiatok uvedených v zozname Ministerstva kultúry vrátane úpravy okolia, skvalitnenie a sprístupnenie prírodnej pamiatky
- investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie - turistické prístrešky, táboriská a oddychové zóny pre pešiu, cyklo, vodnú a konskú turistiku. Budovanie infraštruktúry verejných táborísk a služieb (prístup, spevnené plochy, WC, sprchy, informácie s výnimkou autokempingov), visuté turistické chodníky a rebríky.
- marketing a manažment služieb vidieckeho cestovného ruchu propagácie územia rôznymi formami (tlačené, elektronické, podujatia zamerané na propagáciu, veľtrhy ...)
- Budovanie náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky vrátane budovania doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, stojany na bicykle a pod.)
- informačné body, smerové tabule, KIOSK.

d) *Vytvorenie plánov a štúdií pre rozvoj územia obce a/alebo ich aktualizácia – zaradenie tejto činnosti je ešte predmetom diskusie v rámci pracovnej podskupiny.*

- investície do dlhodobého hmotného majetku;
- investície do dlhodobého nehmotného majetku;
- výdavky spojené s obstarávaním podľa zákona o verejnom obstarávaní;
- výdavky spojené s vypracovaním projektovej dokumentácie potrebnej v rámci stavebného konania;
- výdavky spojené s externým manažmentom projektov.

Záver

Z prioritných aktivít miest a obcí Slovenska, definovaných a schválených Radou ZMOS vo svojich strategických dokumentoch, nie sú zatiaľ v rámci jednotlivých operačných programov oficiálne zahrnuté dve a to:

1. explicitne zadefinovaná rekonštrukcia základných škôl
2. verejné osvetlenie.

Predmetné aktivity sú definované ako negatívna priorita.

Grafická príloha č.1 Štruktúra OP EVS

